

- Ποιόν είχες σύνδεσμο, από δῶ δέ βγαίνεις ζωντανός..

‘Ο Μανώλης κάνει σαν τρελλός, τόν δένουνε πάνω στή σανίδα για χτύπημα στά πέλματα, κυλιέται χάμω μέ τή σανίδα, τό κεφάλι του ματώνει, μαζεύει μέ τή γλώσσα αίμα καί σάλιο φτύνει κατάμουτρα τό διερμηνέα, τόν πιάνει αυτός άπ’τό λαιμό τόν χτυπᾶ μέ γροθιές, ὁ Καποράλος νευριάζει "δέν εἶναι μέθοδο αύτή νά παλεύεις μαζύ του.. τραβήξου.."

Σέ γοργό ρυθμό σύντομες σικηνές, λίγα λόγια.

α) Σπίτι φτωχικό μιά γυναῖκα στήνει τ’αύτί, πάει μισοανοίγει τήν πόρτα, μοτοσυκλέτα καί στριγγλιές ἀλεπάλληλες, κλείνει, κλειδώνει, ὁ άντρας βγάζει τά παλιοπάπουτσά του, ἀποκαμμένος "τί τρέχει καλέ; " "αύτές οἱ γάτες πού νά μή σώσουνε", σκύβει, μουουλώνει τά κοιμισμένα παιδιά της, ἀναστενάζει "ἄχ ποιός ἔπεσε στά χέρια τους.."

β) Σέ ἀποθήκη παλιά ὁ νυχτοφύλακας ἔχει φουβού ἀναμένει ζεσταίνει τά χέρια του σιγοτραγουδᾷ "τόν καυμένο τό Μποχόρη τί τοῦ κᾶναν στό παπόρι.. "ἀφουγκράζεται, ξυπνᾷ ὁ πεινασμένος σκυῖλος του καί οὔρλιάζει, μιά τό οὔρλιαχτό τοῦ σκύλου, μιά τό ἀνθρώπινο οὔρλιαχτό ἀπό μακριά "ἄτιμοι.. " τρίζει τά δόντια ὁ νυχτοφύλακας, "ποιός εἶναι.. βάστα ὅποιος κι ἄν εἶσαι.."

- 25 -

‘Η παλιά σιοτεινή ἀποθήκη, βαρέλια σκονισμένα καί ξύλα, ἡ φουβού ἀναμένη δίπλα στήν πόρτα, ὁ νυχτο -

φύλακας ζεσταίνει τά χέρια του, σιγοτραγουδά πάλι τό Μποχόρη. Κάτω από μιά σιάλα μέσα-μέσα ό μπαλωματής, μιά γυναίκα, ένας άντάρτης. 'Η γυναίκα: - Θ'άντέξουνε άραγε δεύτερη δόση; 'Ο Διοικητής δέ συγκρατεϊ τούς φασίστες, σκυλιάσανε..

'Ο μπαλωματᾶς: "Νά δοθεϊ έγκριση από σᾶς του 'Αρχηγείου για τήν άπαγωγή-άπόδραση τους, ή όργάνωση ^{ή κ. τ.σ. προημε} ~~απόλη~~ έπιμένει άν μιλήσουνε θά κάφουνε κόσμο.. ~~έτσι~~

~~λου~~ ό κόσμος θά τό πάρει χαρά, ~~ή χαρά είναι χόρταση, ομας θέλανε ή πεύνα..~~ 'Ο άντάρτης: "Μάθατε πώς πιαστήκανε καί ποῦ, τούς ξέρει κανένας; " 'Ο μπαλωματᾶς: "Δέν πιστεύονται νά μᾶς δόσουνε στοιχεϊα, ή συναγωνίστρια νοσηκόμα κατάλαβε πώς ό Νεολαϊτος ό Μανώλης θά ναι άπ'τίς ομάδες τής όπισθοφυλακῆς στίς έκκαθαρισπικές του Πευκιᾶ, ή μάνα του είναι μέ τίς έκτοπισμένες οίκογένειες κρατούμενη, ό άλλος δέ μιλα κανενός, κινδυνεύει τό πόδι του από γάγγραινα."

- "Αυτόν δέ θά τόν προθήσετε στό βουνό, μόνο τό Νεολαϊτο". 'Η γυναίκα: "Μήν έλειψε κανές, κανές άγνοούμενος εκείνες τίς μέρες στήν υποχώρηση, έρευνήσατε;"

- Παίζομε συναγωνίστρια ~~εμπρόσθια~~ νά κινδυνέφουνε πολλοί για χατήρι ενός καί νά έρευνούμε για βρυκόλακες; Παραλάβετε τον υπεύνη σας, εξετᾶστε άν είναι ύποπτος.

- Σύμφωνα έχομε ειδικότητα σε ύπόπτους. ^{καμέγοι} ^{στη λετε;} στό χυλό φουομε καί τό γιαούρτι.. Πόσους θά ~~διπλώ-~~ ~~σετε~~ ~~για~~ ~~τήν~~ ~~επιχείρηση;~~ θά χρειαστεϊ νά πάμε τούς δυό σηκωτούς, τά πόδια τους είναι άχρηστα, ~~τόχε~~ ~~τε~~ ~~υπ~~ ~~ήφη~~ ~~σε~~.

- Ναι σηκωτούς καί τροχάδην πριν ^{δηλώνει} ~~δοθεϊ~~ συναργεμόφ..

- καμιά δυό γυναῖκες χεροδύναμες, θά βρῆτε..
- Χεροδύναμες, νταβραντισμένες τῆς λαχανίδας δίχως λάδι..
- ~~Νά~~ τελειόνομε τώρα, τό ~~ποῦ~~ ἡ σύνδεση, ~~περὶ~~ ὡρα, εἴμαστε σύμφωνοι;
- Σύμφωνοι.

- 26 -

- Στό καμαράκι τοῦ Φώτη, τό 7, ἡ καθαρίστρια μπαίνα σβύνει τό φῶς.
- "Αντε κοιμήσου παλλικάρι μου.. πονᾶς; Κοιμήσου μά καί νά μήν παρακοιμηθεῖς.. ἄν ἀκούσεις καί τίποτα.. 'Ο Φώτης ἄσπρος, ἀκούνητος σά νεκρός.
- Στό καμαράκι τοῦ Μανώλη, τό 5, τά ἴδια.
- Κοιμήσου γυιέ μου καί σύ.. ὦμορφα νά κοιμηθεῖς, ἄν ἀκούσεις καί τίποτα μέσ στή νύχτα μή σου φανεῖ ὄνειρο..
- θά μάς ξαναπάρουνε καλέ θεία κι ἀπόφε ἀνακριση..
- Βγάνε τό κακό ἀπ'τό νοῦ σου γυιέ μου, οὔτε ἀπόφε, οὔτε ποτές, κοιμήσου.. μά καί μήν κοιμηθεῖς βαριά.. εἴπαμε..
- 'Η καθαρίστρα χαδεύει καί τό σκοπό βγαίνοντας:
- 'Εγώ μάμα μπόνο, μπόνο μάμα, γιά οὔλα τά παιδιά μάμα.
- Τώρα ἡσυχία νυχτερινή τοῦ Νοσοκομείου, στεναγμοί βογγοῦ, ἀπ' ἔξω βήματα φρουροῦ, χασμουρητά. Κράξιμο πετεινοῦ, δυό σκιές ρίχνονται στόν πρῶτο σκοπό, τόν φιμώνουνε, τραβοῦνε ἀπ'τῆ μέση τους σκοινί τόν δένουνε τόν ρίχνουνε μέσα στή σκοπιά, παίρνουνε τ'ὄπλο τό πηλίκιο, ἀπ'τῆν ἄλλη μεριά τῆς μάντρας σαλτάρουνε ἄλλες δυό σκιές, δεύτερο κράξιμο ἀδέξιο

τοῦ πετεινοῦ, μπαίνουνε στό Νοσοκομεῖο, κόβουνε μέ
μιά φαλίδα κάτι σύρματα, ἕνας Ἰταλός βγαίνει ἀπ'
τό Γραφεῖο μέ πιστόλι στό χέρι, τόν ρίχνουνε χάμω
ἀρποῦνε τό ποιστόλι, ξεφωνίζει, τόν μπαγλαρώνουνε.
- Δός του μιά νά ζαλιστεῖ καλά..

Ξετρυπώνει ἀπό μιά πόρτα τό κεφάλι τῆς Καθαρίστρας,
τούς δείχνει μέ τό δάχτυλο τή σιάλα πρὸς τό ὑπόγειο
ξετρυπώνουνε πέντ' ἕξη κεφάλια τρομαγμένα καί πάλι
κρύβονται στά μισά τῆς σιάλας ὁ Μανώλης χοροπηδᾷ:
- Ἐγώ εἶμαι.. εἶμαι δῶ .. σᾶς κατάλαβα.. ἐκεῖ, ἐκεῖ
τό 7 εἶναι ὁ ἄλλος..

Ὁ Φώτης μέσα ξεψυχισμένος ἀπ' τήν ἀγωνία.

- Θά με' πάρετε;

- Βαστάσου καλά.. τράβα καί τό σεντόνι σου..

Τόν κοπανᾷ ὁ ἕνας στήν πλάτη, τό Μανώλη τόν στηρί-
ζουνε πρῶτα ὕστερα τόν φωτώνουνται κι αὐτόν σάν
τσουβάλι, ξοπίσω τους οἱ δυό ἔνοπλοι, χάνουνται.

- 27 -

Εὐδὶ πεθαμένου φτωχικό φτάνει στό Νεκροταφεῖο, παπᾶς
καταμπαλωμένος μέ τό σταυρό καί θυμιατό, δυό γειτό-
νοι σηκώνουνε τήν κάσα, ἡ γυναῖκα του κλαίει: "Ἄχ
Γιακουμῆ μου μερακλῆ σου ἔπρεπε ἄντρα μου ἄλλη θα-
νή, τά φύλαγες ὅλα σου ἄβαλτα νά μπεῖς στή μαύρη
γῆς.."

- Μὴν κλαῖς θεία Μαρουδιώ οἱ καλοί -καλοί μπαίνου-
νε στή γῆς γδυμνοί ἄντε καί μᾶς πού τόν σηκώσαμε νά
μᾶς δόσεις τό σακκάκι του.

- Καί τά παπούτσια του.. Πάτερ ἅμα τελειώσεις, πρίν
τό ἀμὴν νά τοῦ τά βγάλουμε..

- Περιμένετε ἀθεόφοβοι, τόν φέλνω ἀκόμα.

Δυό γυναῖκες κουβαλοῦνε βιαστικῶς σέ καρτσάκι ἕναν νεκρό.

- Πέ του κι αὐτουνουῦ καμιά εὐκή Πάτερ..σέ προλάβα-
με..

Προχωροῦνε πρὸς τό μνήμα, ὁ νεκροθάφτης μέσα ὄρθιος.

- "Ἄς τούς βάλουμε καί δυό-δυό, φέρτε τά δελτία τους.

- Πού δελτία χριστιανέ μου αὐτός ἀπ'τὴν πεῖνα πέθα-
νε..

- Πιάστε σιάψτε καί σεῖς μωρέ γυναῖκες, ἀνάλαδα χόρ-
τα τρώω κι ἐγὼ ἀκοῦτε..μηδέ χυλό.. νά κι ἄλλη πελα-
τεία.

Μιά μάνα βαστᾶ τό νεκρό παιδί της ἀγναλιά, βογγᾶ.

- Φέρ'το χωρᾶ κι αὐτό.. ἐδωνά στήν ἄκρη, τί κλαῖς
καφερή; 'Ἐκεῖ πού θά πάει θά φάει..

Τελειώνουνε, φεύγουνε. Ξετρυπώνει ἄλλο ἕνα καρτσά-
κι μέσα ὁ Φώτης κουκουλωμένος σά νεκρός, ἡ καθαρὶ-
στρα τό σπρώχνει, ἀνταμώνουνε μέ τό νεκροθάφτη, μι-
λοῦνε κρυφά.

-'Ἀπό κεῖ πέρασε τονε, ἀπ'τὴν πορτίτσα πίσω ἀπ'τό
ἱερό, θά τόν πάρω στὸν ὦμο, τό καρτσάκι νά βγεῖ ἄ-
δειο ἀπό δῶ..

- 28 -

'Ἡ φυλακὴ-καπναποθήκη γιὰ οἰκογένειες πατριωτῶν, χω-
ρίσματα μέ κουρελοῦδες, μέ τσουβάλια προσπάθεια δρα-
ματικὴ γιὰ καθαριότητα ΚΑΙ διακόσμηση, ἀραδιασμένοι
μπόγοι, σέ κουτί ἄδειο κονσέρβα κλωνί γαζία. Συνω-
στισμός, πρωῖνό συγύρισμα, ἡ μάνα τῆς Γιασεμῶς ἀγαλ-
ματένια, θλιμμένη, τινάζει, διπλώνει στρωσίδια, ἡ
Γιασεμῶ σφουγγαρίζει, κέφι νεανικό ἀναπόφευκτο κάθε
τόσο σιγοτραγουδᾶ "τῆς ἑληᾶς τά φυλλαράκια κλπ." Ἴδιος

σχοπός μέ τό "κίνησα ν' ἄρθω τό βράδυ". Ουμᾶται τή σπηλιά τό Φώτη "ἔ τό βῶδι.. τώρα μερικέσ βγαίνουνε στό διάδρομο γιά ρόφημα, ὁ 'Ιταλός τῆς διανομῆς προσέχει τή Γιασεμώ τῆς γλυκογελαῖ, τῆς βάζει δυό κουταλιές ζάχαρη στό κύπελλο της, τοῦ τό πετᾶ στά μοῦτρα, ἐκεῖνος πάλι χαχανίζει, ὁ "Ἕλληνας φρουρός τρέχει νά τή χτυπήσει, μπαίνουνε ἄλλες μπρός, τή μαλλώνουνε, ἡ μάνα της τρέχει τήν τραβᾶ τή ρίχνει πίσω της, ξαναπιάνει αὐτή σκούπισμα, σφουγγαρίσμα. Ὁ φρουρός ἀπ' τήν ἀνοιχτή πόρτα ~~παρῆλα~~ ~~καί~~ βρίζει:

- 'Εσεῖς σκουπίζετε, σφουγγαρίζετε μωρή ξεσκισμένες, καλή κι ἡ φυλακή, καλό καί τό συσσίτιο.

- Καλάμια στό λαιμό σου..

- Τά σπίτια σας ξέρετε πώς σᾶς τά κάψανε;

- "Ἄμ πῶς δέν τό ξέρομε.. εἴσαστε παλλικάρια.

- Κι ὁ Πευκιᾶς μαύρη καψάλα, πάει κι ὁ Πευκιᾶς..

- Θά βροῦμε χωράφια παχιά, θά τά σπείρομε.

Τήν τραβοῦνε πάλι μέσα οἱ γυναῖκες "μωρή στομα-τού, μωρή γλωσσού, θά μᾶς κάψεις, θά στήν κόφομε τή γλώσσα..

- Θάτά λέω μέ τά δάχτυλα..

Τῆς δίνει I-2 χαστούκια ἡ μάνα της, μαζεύουνται γυναῖκες. παιδιά μπουλούκια, ἕνα μπουλούκι κάπως καλδκαρδες κάνουνε γοῦστο, ἄλλο μπουλούκι ~~πέσσε~~ φοβισμένο, ζαρωμένο- ξεχωρίζουνε.

Ξαφνική ἀναταραχή, ἀγγελιοφόροι, δεσμοφύλακες ἀγριεμένοι, κλείζουνε οἱ πόρτες ὅλες.

- Κάτι τρχει..

- Ὁ θεός νά μᾶς λυπηθεῖ..

'Ἡ Γιασεμώ εἶναι σκαρφαλωμένη σ' ἕνα φεγγίτη πάνω

ἀπ' τήν πόρτα, ξαφνικά ξεγλιστρᾷ χάμω φωνάζει πνιχτά:

- Οἱ ἀντάρτες λεφτερώσανε δικούς μας..

- Τί λές μωρή μίλα σωστά..

- Κεῖνος δά ὁ Ἄμεντέος τό λεγε στόν τροφοδότη.

- Πόσους μωρή Γιασεμάκι καί ποῦ;

- Εἶπε διακόσιους, εἶπε εἴκοσι καλά-καλά δέν κατάλαβα..

Μέ μιάς ξεδιαλέγονται καί πυκνώνουνε οἱ δύο διαφορετικές ομάδες.

Οἱ τρομαγμένες: "ἄχ ἔμεῖς θά τά πληρώσομε Χριστάκι μου.."

Κι οἱ ψυχωμένες ὅσες ἐλπίζουνε "...ἄϊντε πιά..νά πάρει νά δόσει καί γιά μάς.."

Γίνεται σαματᾶς, πῦλες, πόρτες ἀνοίγουνε κλείνουνε σπρώχνουνε μέσα ἕνα καινούργιο μπουλοῦκι γυναῖκες, κοπέλλες, μεσόκοπες, γριαδίτσες, ἐργάτισσες, νοικοκυρές, μεγάλο στρίμωγμα, φωνές ὑστερικές, ἄμέσως ~~πάλλει ξεχωρίζουνε οἱ λέγες ἀτάραχες κι οἱ παραλογισμένες, παρηγοριές, συμβουλές.~~

- 29 -

Πολύ φτωχικό μισοάδειο καμαράκι, κρεβάτι μέ σανίδια καί στρίποδα, ὁ Φώτης κουκουλωμένος, μπαίνει ὁ Μπαλωματᾶς, καθίζει κοντά -κοντά σέ σκαμνί.

- "Ἐχω ἐντολή, σέ ρωτῶ ὑπεύθυνα εἶσαι ἀντάρτης, πῶς λέγεσαι;

- Φώτης Πολυχρόνης τοῦ Θεοδώρου, εἶμαι ἀντάρτης, βόρειο συγκρότημα, ομάδες τοῦ Ἀριστείδη.

- Ἐδῶ πῶς βρέθηκες, ποῦ ἦσουν; Μίλα σιγά μή βιάζεσαι.

- Τραυματίστηκα στήν ἐπιχείρηση τοῦ Παραλιακοῦ πού

χτυπήσαμε τήν έφοδιοπομπή, μέ κρύφανε σέ σπηλιά, στή Χαμωσπηλιά, έσεϊς έδω πού νά τήν ξέρετε.. μ' άφίσανε ούτε ξέρω πόσα μερόνυχτα.." στριφογυρίζει, ταραίζεται, ό άλλος του λέει "σιγά, μέ τή σειρά".

- "Ένα κοριτσάκι έβοσκει τήν κατσίκα της, φώναξα και μ' άκουσε, ήρθανε μέ τήν έρημήτισσα του "Αη Γιάννη, μέ ξεφράξανε και μέ κρύφανε, ύστερα μέ φευγατίσανε διά θαλάσσης νά βγω προς τό νότιο συγκρότημα.

- Καί ποῦ σέ πιάσανε;

- Στο Βουρλοπόταμο στίς καλαμιές μέ' βρε ένας τσομπάνης, ό σκυλος του μέ όσμίστηκε μέ παράδωσε σ' έναν μοτοσυκλετιστή καραμπινιέρο.. ήμουνα σά νεκρός.. ~~δέν είχα πλησιάσει πουθενά, δέν είχα βάλει τίποτα στό στόμα.~~ Στο Νοσοκομείο μέ κύτταξε καλά ό αντιφασίστας γιατρός μά πάλι δέν άνοιξα τό στόμα μου.. μ' έχετε και σεϊς για ύποπτο..

- Πως νά μή σ' έχομε.. θά καταλάβεις και σύ αν είσαι ότι λές πως είσαι.. Ξέρεις τ' όνομα του κοριτσιου πού σέ γλύτωσε, τό χωριό της;

- Γιασεμώ από χωριόν Μακρυνείικα, περιφέρεια Φτεριά, ~~Παυλίνα~~ έχει αδερφό άντάρτη..

- Άδερφό άντάρτη, έπώνυμο;

- Δέν ξέρω τό έπώνυμο, Μανώλης τ' όνομά του..

- Καλά, τό σημειώνω, περίμενε, θά ξηνάρθω..

- Περιμένω!.." τόν πνίγει λυγμός: "όλο περίμενε, μου λένε.." και πάλι κάνει καρδιά " ..ήρθα στά θάνατο, περιμένω, δέ θέλω νά πεθάνω και νά μέ θάφουνε ύποπτο, άκοῦς συναγωνιστή, ~~σύντροφε~~ πως νά σέ πω..

- Θά σου στείλομε και δικό μας γιατρό..

- Γιατρός μου θάναι ὁ ἀέρας τοῦ βουνοῦ μέ τ'ἀν-
τάρτικο...δέ θά βρεθεῖ κανένας ἀπ'τό συγκρότημά
μας, τόν Κεπατάνιο μας τόν Ἀριστείδη τόν ξέραμε
καί Δίκαίο Ἀριστείδη.

- Αἴντε ἡσύχασε.. εἶσαι κι ἐφτάφυχος..κι ἐδῶ πάλι
κοντά μας εἶσαι.

- 30 -

- Σέ τοποθεσία ἔρημη, κοντά σέ ἀρχαῖα τείχη συναν-
τηση μυστική, ἐπίσημη: τρεῖς ἀντιφασίστες ἀντι-
πρόσωποι: ἓνας λοχίας πυροβολητής, ἓνας λιμενι-
κός ἀξιωματικός, ἓνας ναύτης ἀνακεφαλαιώνουν τή
συμφωνία μέ δύο ἀρχηγούς ΕΛΑΣΙΤΕΣ καί τό γραμμα-
τέα μπαλωματῆ. Παρών κι ἓνας ἀντάρτης διερμηνέας.
Κάθε μιά φράση τῆς συμφωνίας καμπανιστή σά στίχος,
ἑλληνικά κι ἔπειτα ἰταλικά.

- Σέ πέντε ἡμέρες τήν 6η νύχτα /τό σῆμα μέ τόν ἀσύρ-
ματο αὐτό πού ὀρίσαμε/ δηλαδή δέχτηκε τή συμφωνία ἡ
ὀργάνωση/ ἀρχίζομε διαβήματα μέ τά αἰτήματα/ χαλά-
ρωση τῆς τρομοκρατίας/ ἀπόληση τῶν γυναικοπαίδων /
μεταφορά στά χωριά τους/ δοκιμαστική διακοπή ἐχθρο-
πραξιῶν /ἀποστολή ὀπλισμοῦ, μέ τούς δύο φορεῖς πού
εἶπαμε.. σύμφωνοι.. Ταυτόχρονα μέ τό ραδιοφωνικό
σῆμα/ στό λόφο τοῦ "Αη Λιά/"Αη Λιάς ὁ Πρωνιαῖς-Τέσ-
σερις φωτιές συμφωνία δεχτή/ἄν χρειαστεῖ μικρή ἀνα-
βολή δύο φωτιές/ ἄν χρειαστεῖ κι ἄλλη συνάντηση
βρίσκομε δυσκολίες / ~~μιά~~-μιά φωτιά/ συνενοηθήκαμε; ²⁾
Σφίγγουνε θερμά τά χέρια, τέσσερις σκοποῖ ἀντάρτες
παρουσιάζουν ὄπλα, ξαφνικά ὁ Μανώλης σκοπός κι αὐ-
τός πασάρει τ'ὄπλο πού παρουσιάζει στόν διπλανό, τρέ-
χει κόβει ἓνα κλωναράκι ἐλιά μέσ στούς σωρούς πού
σκειπάζουνε τό χανάκωμα τό προσφέρει στό ναύτη.

- Πάρτο έμεϊς τόχομε σημάδι τῆς εἰρήνης ἀπ'τόν καιρό τῆς θεᾶς 'Αθηνᾶς..ἔτσι πές του.

- Κι έμεϊς τό ἴδιο.. ἀπ'τόν καιρό τοῦ Νῶε, πές του.. 'Αγκαλιάζονται, χαιρετιοῦνται.

Κατά τήν 'Ανατολή ὁ οὐρανός φώτισε γλυκοχαράζει, ὁ ἕνας 'Ιταλός χαιρετᾶ, κουνᾶ τό πηλίκιό του.

-"Ομορφη μέρα, μπέλο τζιόρνο.

Σκορποῦνε ὅλοι χάνονται σά φαντάσματα, ~~αποπείσο ἔδειο~~

Σέ γοργό ρυθμό λίγα λόγια

α) Κρυφώνας τοῦ ἀσύρματου στό βουνό, φωνή μακρινή, στριγγιά σφυρίζει ἀπ'τό μηχανήμα "προσοχή, προσοχή" τινάζονται οἱ δυό νυσταγμένοι φρουροί, ὁ χειριστής σέ ὑπερένταση "μῆκος τάδε..ἀναμετάδοση συμμαχικό στρατηγεῖο : ἀνατροπή τοῦ Μουσσολίνι, ὁ Μουσσολίνι ἀνατράπηκε, στή Ρώμη προσωρινή Κυβέρνηση διαπραγματεύεται συνθηκολόγηση, κατάπαυση πυρός, ἐπαναλαμβάνομε.." *Εκπληξη, ἀσυγκράτητη χαρά στά πρόσωπα, ὁ ἕνας φρουρός πετιέται πάνω, παίρνει δρόμο "...δέ θά σέ πιστέψουνε, στάσου πάρε τό γραπτό.. νά τό.. ἐδῶσαι ἀκόμα.."

β) Στό ἀρχηγεῖο τοῦ βουνοῦ νύχτα, διπλοσκοποί σέ ἀπόσταση ἀναβοσβύνει φακός "ποιός τρελλός, ποιός στήν ὀργή..ἄλτ σύνθημα παρασύνθημα.." "...συναγωνιστή ἀνακωχή, ξύπνα τους.." συναργερμός, ἐνθουσιασμός, πετοῦνε δίκοχα σακκίδια στόν ἀέρα, μερικοί πυροβολισμοί, ὀργή ἀρχηγοῦ "παλαβώσατε.." διαταγή "στά ὄπλα", στόν ἀσυρματιστή διαταγή: "ἐπαφή μέ ἀντιφασίστες στή Χώρα ζητοῦμε συνάντηση.. ἀνάγκη νά συναντηθοῦμε.. δυό πεζοδρόμοι ἀμέσως, ποιός εἶναι γρήγορος ἀστραπή.." "ἐγώ" "ἐγώ" "συνάντηση στό 22 χιλιο-

μετρο στ' ἀρχαῖα τείχη βασίλεμα τοῦ ἡλίου..". ~~'Αν-~~
~~τάρτες σχολιάζουνε "ἔχομε ισφίξη μεγάλη, λέω."~~ ~~"ἔ-~~
~~χομε δόλιο σύμμαχος νά λές."~~

- 31 -

- Λόφοι πάνω ἀπ' τή Χώρα, πανόραμα βουνά, βουναλάκια, σπίτια, λιμάνι, βγαίνει ὁ ἡλιος, ὁ Μανώλης σιοπός τουρτουρίζει.

- "Αἴντε φήλωσε ἡλιε τῆς λεφτεριᾶς νά ζεστάνεις τό κοκκαλάκι μας, μωρέ ἀγιάζι στά χαμωβούνια τους.. ξύλιασα..

Φτάνει ἕνας σύνδεσμος, πᾶνε στόν ὑπεύθυνο, δίνει ἀναφορά:

- Στά χέρια μας εἶναι οἱ λόφοι ἀπό Μῦλο Σιταρᾶ μέχρι "Αη Λιᾶ τοῦ Πρυνᾶ κι οἱ δημοσιές ἀπό "Ανω Μαχαλᾶ ἴσαμε Τελωνεῖο, ἔσᾶς τό μάτι σας στηλωμένο, πάνω στό φανάρι του μουράγιου ἄγρυπνα, ~~αἴνε νά παίξει~~, περίμενε: κόκκινη φωτοβολίδα "παραμείνατε στίς θέσεις σας" πράσινη: "συγκέντρωση στό Παλιό Γυμνάσιο, θά συγκρουστοῦμε".

Οἱ φασίστες κλειστίκανε στήν Καραμπιναρία, δέν παραδίνουνε τά ὅπλα σέ μᾶς, γιά νά ξέρετε, ἦρθε καί σημά τῶν Ἑγγλέζων στό Διοικητή τόν Ἰταλό πώς φτάνουνε,.

- Πί σήμερα, τί αὔριο, τούς τά πήραμε, ~~λέφτερο~~ πιά τό νησί, ὅλα τούτα λέφτερα, δικά μας..

Ὁ Μανώλης συνεπαρμένος δείχνει ὅλα περιστροφικά μέ τό χέρι ἀπλωμένο καί φαντάζει ἀντίθετα στόν ἡλιο σά σχεδιασμένος πάνω σέ φωτεινό πανί".. νά στήσω ἐδωνά στό κλαρί τή σημαία μέ τό ΕΛΑΣ, ἔχω μιάν ἔτοιμη στόν κόρφο..

- Ἐσύ ἀνόμα παίζεις.. κρῖμας τό μουστάκι σου..

- Νά χτυπήσουνε μπάρεμ' οἱ καμπάνες.."

- Στήν αποβάθρα τοῦ λιμανιοῦ ξεμπαρκάρει ἕνας ταγματάρχης "Αγγλος καί δυό τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, ἕνας μέ πολιτικά πού μιλάει, κουνιέται σά γυναικωτός ~~κα~~ ὁ διερμηνέας, καλοξουρισμένοι ὅλοι, ἀτσαλάκωτοι, τούς ὑποδέχεται ὁ λιμενικός ἀντιφασίστας ἀξιωματικός, ἕνας ἀντάρτης ἀρχηγός καί μικτό ἀπόσπασμα ναῦτες Ἴταλοί κι ἀντάρτες.

Ὁ "Αγγλος ταγματάρχης: "Τί βαθμό ἔχετε Κύριοι;
- Εἴμαστε ὑπεύθυνοι ~~ἐπιτεταλμένοι~~ νά σᾶς ὑποδεχθοῦμε.

-Εἶναι βαθμός ~~ἐπιτεταλμένος~~ καί τό ὑπεύθυνος;

- Ὁ ἀνώτερος ἐδῶ..

- Πάντως γραφικό, γραφικώτατο σύμπλεγμα.. λέει ὁ γυναικωτός καί μέ δῆθεν ἀδιαφορία: "...πόση δύναμη ἔνοπλη ἀντιπροσωπεύετε; "

- Κάθε μέρα πληθαίνομε..

"Ἐνας ἀπλός ἀντάρτης "τί πά νά πεῖ τό "γραφικός" συναγωνιστή, τό 'πε καί "γραφικώτατος";

- Τά τέτοια τους τά βερνικωμένα.. δέν τούς βλέπεις.. αὐτό θά πεῖ.. δέ μοῦ φαίνονται καλά τά πράματα.."

Τώρα προχωροῦνε, κόσμος ἀραιός τούς χαζεύει, κάποιος πετιέται ἀπό ἕνα κατάστημα, χαιρετᾷ τούς "Αγγλους μέ ὑπόκλιση. Ψίθυρος "Κερατᾷ μαυραγορίτη.."

'Από ἕνα παράθυρο δυό χέρια ξεπροβάλουνε κρεμνοῦνε μιά σημαίτσα ἐγγλέζικια, ψίθυρος "...ρουφιάνοι..".

'Από σοκιάκι ξεμπουκάρει ἕνας ἀξιωματικός μαυροχίτωνας, συνοδεία του δυό χωροφύλακες τρέχει πρὸς τούς "Αγγλους, σηκώνει τό χέρι χαιρετᾷ φασιστικά, ἕνας ναύτης τοῦ κοπανᾷ τό χέρι καί τοῦ τό κατεβάζει, ὁ "Αγγλος ταγματάρχης στραβομουριάζει ἔπειτα

χασκογελα̃, ὁ φασίστας ξεφωνίζει: "Ἐγὼ καμπαλέρο Κολονέλο παρτιζάνοι ~~τοῦτο κερουνίστι~~, Γιρέτσι, 'Ιταλιάνο ἀναρκίστι.."

Ὁ ὑπεύθυνος ἀντάρτης ἀύστηρά "Πάρτε τον". Κάτι πάει νά πεῖ ὁ Ἑγγλέζος, τόν κόβει "...θά τά φέρομε τώρα λέτε ὅλα πάνω-κάτω; οἱ φασίστες δεχτοί ~~προστάσιας καί δικοί μας κατήγοροι;~~". Κάνει τή χειρονομία τά πάνω-κάτω, στούς συνοδούς ἀύστηρά"...στά κρατητήρια τοῦ Φρουραρχείου.. ~~καί πεῖτε οἱ δὲν ἔπρε~~ ~~κράτησῃ~~

- 33 -

"Ἐξω ἀπὸ Ἰταλική ἀποθήκη διανομὴ τρόφιμα, πλῆθος ἀγριεμένο καί συνάμα περίχαρο, σπρωξίματα, βρισιές, παραιάλια, φοβέρες "κι ἐδῶ ἀδικίες" "γυιέ μ'τό παιδάκι μας εἶναι 3 χρόνων δέν ξέρει τί θά πεῖ κρεατάκι, μιά κονσερβίτσα δόστε μου.." "καλέ σύ μέ τό μαδημένο γουνάκι ἐσύ πῆρες καί χτές.." σιοποὶ ἀντάρτες προσπαθοῦνε νά ἐπιβάλουνε τάξη "στή σειρά, μέ τή σειρά ὅλοι.."

Φτάνουνε καί κάμποσες γυναῖκες ἀπ'τίς φυλακισμένες ἀνταρτομάνες καί οἰκογένειες πού ἐλευθερωθήκανε κι ἡ Γιασεμώ μέ τή μάνα της ρωτοῦνε σιοπούς ἐδῶ-ἐκεῖ "μὴν ξέρεις γυιέ μου κανένανε Μανώλη, ἕνα μελαχροινό παιδί, ἀντάρτης κι αὐτός.." εἴμαστε πολλοὶ ἀντάρτες καί πολλοὶ Μανώληδες θεία", "...κι ἐγὼ ἀντάρτης κι ἐγὼ Μανώλης, μέ θές; " ἡ Γιασεμώ τσατίζεται: "τέτοια σᾶς μάθανε νά λέτε; ποῦ νά πᾶμε νά ρωτήσωμε;" "Ἐπίθετο νά μᾶς πεῖς.." "Ἐπίθετο Τραχανᾶς, ὄνομα πατρός 'Αρίσταρχος" "Βρέ τό Μανώλη γυρεύετε ἀπ'τά πάνω Μακουνέϊνα.." "Τό Μανώλη γυρεύουνε.. μωρέ εἴμα-

στε μαζί στό Παρατηρητήριο, βρέ κατεβήκαμε μαζί..
 τρέχα βρέ ως τό Φρουραρχεῖο.." Σέ λίγο νά ὁ Μανώ-
 λης, "νά ὁ Μανώλης.. ἦρθε ὁ Μανώλης" σάν τραγού-
 δι, "Μάνα ἐγώ.. δέ μέ γνωρίζεις.. μωρή Γιασεμάκι,
 Γιασεμῶ.." Ἡ μάνα του βρίσκει ἕναν τοῖχο ἀκουμπᾶ
 καί τόν κυττάζει, ἀγκαλιές, δάρηνα, "Μωρή νά κι ὁ
 Φώτης, δέν τόν εἶδες; που τότε γλύτωσης..δέ μιχᾶς..
 που σοῦ στείλα τό μήνυμα, γιά τά χόρτα καί μυρώνια,.."
 Ὁ Φώτης ἔρχεται κούτσα-κούτσα, ἦτανε καθισμένος μ'
 ἀπλωμένο τό κουτσό του πόδι σ' ἕνα κασόκι ἄδειο, εἶ-
 ναι συγκινημένος, ἡ Γιασεμῶ φιλοκοκινίζει, δίνει
 τό χέρι πολύ συγκρατημένη "γεια σου" "Ἐσύ δέν τόν
 ἦβρες στή σπηλιά καί τόν βγάλατε;" "Ἡ καί τόν φευγατί-
 σαμε.. ἀμ πῶς.." "Πάνω στήν ὥρα βρέ παιδιά νά κι
 ὁ Ντοτόρος.. τοῦτος μᾶς ἔσωσε καλά-καλά..γεια σου
 Ντοτόρο.." Περνᾶ ὁ Ντοτόρος κατάκοπος, συλλογησμέ-
 νος τόν κυκλώνει ὁ κόσμος "ζήτω τοῦ Ντοτόρου "Γεια
 σου βαθιά ψυχή.." πᾶνε δυό -τρεῖς ἀντάρτες νά τόν
 σηκώσουνε στά χέρια, ξεφεύγει: "Ὅλα παιχνίδια ὅλα
 φιέστα ἐδῶ μέ μιά κουνσέρβα, καλή καρδιά, ἔ πόβερο,
 πόβερο καυμένο λαό, λίγα ^{το} ὅπλα ^{πας καὶ-εἶνα} ~~ἔπρωτα~~ παλληκάρια, ζή-
 τω, ζήτω, θηρίο μεγάλο ^{πες} ~~ἔτσι~~ νικοῦμε φασισμό.."

- 34 -

Σέ δημόσιο δρόμο ἕνα σαράβαλο φορτηγὸ ἰταλικὸ μέσα
 στιβαγμένες γυναῖκες, ἡ Γιασεμῶ, ἡ μάνα της, ὁ Φώ-
 της, μπόγοι, μπογαλάκια, ὁ Μανώλης κρεμασμένος ὁ
 μισός ἀπ' ἔξω, Ἰταλὸς κεφᾶτος στό τιμόνι τραγουδᾷ
 "παντιέρα ρόσσα "ὄξω, βία πόρκο Μουσσολίνι.."
 Θαυμασμός τῆς Γιασεμῶς "ἔχουνε κι αὐτοὶ φασίστες
 κι ἀντιφασίστες; " " ..κι αὐτοὶ δά κι ἄν ἔχουνε.."
 λέει ὁ Μανώλης, ὁ Φώτης σοβαρός, ἀμίλητος. Κάθε

τόσο ή μηχανή σταματά, βράζει, παγώνει, κατεβαίνου-
 νε, σπρώχνουνε, ξεφορτώνουνε, ξαναφορτώνουνε, άστεϊα.
 φτάνουνε στό μισοκαμένο χωριό, κατεβαίνουνε, δρόμοι
 φραγμένοι άπ'τά γικρεμισμένα ντουβάρια, ή Γιασεμώ
 παρατηρά, σχολιάζει". . . ποϋ- 'σαι θειά Σπυριδιτσα δύο
 μισά ντουβάρια θά τά βρεΐς, τυχερή.. "μπρέ τοϋ Σπαγ-
 γοραμένου ή σιέπη άνέρια, μόνο πώς μαύρισε.. Ξμ κι ή
 φωτιά τούς πλούσιους λυπάται.. " Περνοϋνε μπρός στή
 μαρμαρένια βρύση τρέχει ό Μανώλης άνοίγει τή σκου-
 ριασμένη κάνουλα ". . . τρέχει, τρέχει.. " μαζεϋουνται ,
 σκύβουνε, πίνουνε, νερό άθάνατο..", ή μάνα τους κα-
 θίζει χάμω, λύνει τό τσεμπέρι της, τραβά τίς άκρες
 ρυθμικά καί κλαίει, θυμήθηκε τόν άντρα της "ποϋ εί-
 σαι νοικοκύρη μου άχ έμεΐς πήγαμε-ήρθαμε, άχ έσύ
 ποϋ είσαι καί ποϋ κείτεσαι άχ βρύση άστέρεφτη, στόν
 κάτω κόσμο τί νερό πίνουνε οί άξιοι άντρες.. " "Έλο
 μάνα πάμε.. " τήν τραβοϋνε, "τό ντάμι μας δέ βούλια-
 ξε άχ φαρρή μου, άχ Κόκκινη μου, μουλάρια μουλαράκια
 μας, φαρρή μου πού κλωτσοϋσες, άς ήσουνά δώ νά κι άς
 μέ κλωτσοϋσες κάθε μέρα.. καί δύο φορές τή μέρα..",
 Ο Μανώλης γυρίζει βλέπει τό βουνό, θυμάται τά βώδια,
 σάν όνειροπαρμένος "άραγε άπομείνανε βώδια στόν "Αη
 Λιά.. ~~ή πορφα ζωσανά..~~ " Ο καφετζής λέει μέ βαριά
 καρδιά". . . έσεΐς σκοτώσατε πρώτοι, έσεΐς οί πατριώ-
 τες.. ~~Εμάς σάνε πιά βδομάδα νηστικός..~~ "ήι έμεΐς πίο
 νηστικοί, μήνα 'Ιούλιο μέ τό φεγγάρι ξεμοναχιάσαμε
 τέσσερις, τά χουγιάξαμε, κατά τοϋ Δαιμόνου τό πάτη-
 μα, πέσανε μέσα, τά μαζέφαμε άπό τήν κάτω μεριά, τρώ-
 γαμε κρέας τρεΐς μέρες, όλο τό χωριό, ~~ξεναπήγαμε άλλ-~~
 Αλλη μιά φορά ~~σε~~ γικρεμιστηκε ό μπάρμπα Γιαννακός έκει
~~σε~~ άπόμεινε.. ποιός είχε άνάκαρα νά τόν σηκώσει, τά
 ΐδια τ'άγριοπούλια τόν καθάρισανε ~~σε~~ αυτόν.. "

"...κι ὁ Μελίσης κεῖνο τό ταυρί, κεῖνο τ' ὄμορφο τό
καμαρωτό", ρωτᾷ ὁ Μανώλης, ὁ καφετζῆς κουνᾷ τό κε-
φάλι"...πόλεμος...χαλασμός ξεφτελισμός στούς ἀνθρώ-
πους καί σέ ζωντανά..." Ἡ Γιασεμώ ξεφωνίζει "...δύο-τρία-πέντε
αὐγά καλέ μάνα ~~ἡ Πιπασελωτή μου~~ μές στά κλαριά...
πούλ...πούλ... ὀρνιθίτσα μου... δύο-τρία-τέσσερα-πέν-
τε αὐγά... ἔλα ὀρνιθίτσα μου, μπᾶς καί ~~κλαριά~~, φοβή-
θηκες;

- 35 -

Τό παραθαλάσσιο καφενεῖο, μισοκαμένο, ρηγμένο, σπα-
σμένα τραπεζάκια, κουτσές καρέκλες, ὁ Φώτης κι ὁ
Μανώλης καθήσανε στό κατώφλι τῆς πόρτας, ὁ καφετζῆς
μέσα μπρός στό τζάνι κάνει πῶς βαστᾷ μπρίκι στή φω-
τιά, φήνει καφέδες "πῶς τούς πέρνετε γλυκό βραστόν,
βαρυγλυκόν;" ὁ Μανώλης φωνάζει "ὁ δικός μου ναί καί
ὄχι" "φωνάζετε τήν παραγγελία καμπανιστά...νά φύγου-
νε τά στοιχιά... ἐδῶ εἴμαστε πάλι..."

Ὁ Μανώλης σηκώθηκε, φάχνει στίς γωνιές, πεταμένα
πράματα, ἕνα πιθάρι μισοθαμένο"...εἶναι γερό, θεό-
γερο..." τό κλωτσᾷ "πέτρα τό 'κανε ἡ φωτιά..." βρί-
σκει καί τό κοχύλι τό βούκινο πεταμένο, τρέχει τό
βρέχει στή θάλασσα, τό παίζει "ἐδῶ εἴμαστε... γυρί-
ζει γύρω-γύρω παίζοντας"...μωρέ γιά ἰδέες ^{ἡμερών} κόσμου πού
κοντέφαμε νά χάσομε..."

Στόν οὐρανό φαίνονται σέ σχηματισμό τέσσερα ἀεροπλά-
να, ἡ βουή τους πλησιάζει, ὅλοι σηκώνουνε τό κεφάλι.

-Τί εἶναι τώρα τοῦτες οἱ μπαμποῦρες..." ὁ καφετζῆς.

-Λές νᾶναι...θέτε νᾶναι γερμανικά..." ὁ Μανώλης.

-Κι αὐτοί τά ἴδια; ἡ Γιασεμώ.

-Τά χειρότερα ὁ Φώτης "...φτοῦ κι ἀπ' τήν ἀρχή..."

-Λοιπόν φτοῦ κι ἀπ' τήν ἀρχή"... μένουμε ὅλοι ἄφωνοι..."

Τέλος